О. Б. БЛАВАЦЬКА¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6291-7602>), канд. фарм. наук, доцент,
О. М. ЗАЛІСЬКА¹ (<https://orcid.org/0000-0003-1845-7909>), д-р фарм. наук, проф.,
Я. О. ГРИНЬКІВ¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6977-6136>), канд. фарм. наук, доцент,
Г. О. СОСНОВСЬКА²

¹ Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького

² КП ЛОР «Аптека № 1», м. Львів

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ ПРОГРАМИ «ДОСТУПНІ ЛІКИ» В УКРАЇНІ ТА ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Ключові слова: відшкодування, доступні ліки, е-рецепт, е-виписування, е-відпуск ліків

О. В. BLAVATSKA¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6291-7602>),

О. М. ZALISKA¹ (<https://orcid.org/0000-0003-1845-7909>),

Ya. O. HRYNKIV¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6977-6136>),

Н. О. SOSNOVSKA²

¹ Danylo Halytsky Lviv National Medical University

² Municipal Enterprise «Apteka № 1», Lviv

ANALYSIS OF DEVELOPMENT DYNAMICS OF THE PROGRAM «AFFORDABLE MEDICINES» IN UKRAINE AND LVIV REGION

Key words: reimbursement, affordable medicines, e-prescription, e-prescribing, e-health

На 72-й Асамблеї ВООЗ 2019 р. (72-WHA) із метою забезпечення доступності пацієнтів до лікарських засобів (ЛЗ), вакцин та виробів медичного призначення Резолюцією A72/A/CONF/2 було схвалено Стратегію забезпечення доступу на період до 2023 р. [1]. Пріоритетами було визначено досягнення прогресу щодо всезагального охоплення населення послугами охорони здоров'я та поліпшення показників здоров'я і якості життя. Дуже важливим є визнання фармацевтичної допомоги як невід'ємної та обов'язкової складової медичної допомоги і забезпечення доступності ліків для населення. В Україні з 2017 р. запроваджена урядова програма «Доступні ліки» для хворих на серцево-судинні захворювання, діабет 2 типу та бронхіальну астму, в якій відшкодовуються основні лікарські засоби (ОЛЗ) для амбулаторних хворих. Із 01 квітня 2019 р. запроваджено електронні рецепти на програму «Доступні ліки». Стратегічний аналіз цієї програми в Україні наведено європейським бюро ВООЗ у 2019 р. [2].

Запровадження таких інновацій для України відбувається у системі охорони здоров'я та введення e-Health для первинної допомоги. Електронний рецепт забезпечує зменшення помилок лікаря при виписуванні, економію робочого часу, надання можливості обліку і контролю лікарських призначень, споживання препаратів та прихильності (комплаєнсу) пацієнтів до призначеного лікування.

Виписування е-рецептів спрощує процес моніторингу і аналізу медикаментозних призначень та висуває певні вимоги до захисту персональних даних пацієнтів та контролю за доступом до файлів пацієнта.

Аналіз програми «Доступні ліки» щодо динаміки асортименту ЛЗ для лікування серцево-судинних захворювань детально проведений В. С. Гуз та О. М. Заліською [3], аналогічно для препаратів у разі лікування бронхіальної астми – В. С. Костюк [4]. Авторами О. М. Стадник та О. Б. Блавацькою було проведено вивчення вимог до медичних інформаційних систем із позиції лікувального закладу, проте вимоги аптечних закладів до інформаційних систем детально не розглядалися [5].

Нашою метою було проаналізувати і порівняти розвиток урядової програми відшкодування, зокрема динаміку кількості виписаних і відпущених електронних ре-

цептів на ЛЗ у програмі «Доступні ліки» з квітня по грудень 2019 р., як загалом по Україні, так і на рівні м. Львова і Львівської області, а також вивчити організаційно-правове забезпечення електронного виписування ліків станом на 2019 р. за чинними нормативними актами МОЗ.

Матеріали та методи дослідження

Для досліджень і аналізу взято статистичні дані Національної Служби Здоров'я України (НСЗУ) щодо кількості електронних рецептів на ЛЗ у програмі «Доступні ліки» та в аптечних закладах, задіяних у програмі, за певні періоди з квітня по грудень 2019 р. у цілому по Україні та на рівні м. Львова і Львівської області.

Об'єктами аналізу також були електронні звіти КП ЛОР «Аптека № 1» міста Львова, в яку надійшов перший е-рецепт за програмою «Доступні ліки». Нами вивчено правила електронного виписування ліків станом на квітень 2019 р. відповідно до наказу МОЗ № 360 від 19. 07. 2005 р., в редакції наказу МОЗ № 1819 від 04. 10. 2018 р., що затверджують правила виписування е-рецептів і відпуску за ними ЛЗ. Нами використано такі методи дослідження: інформаційний, порівняльний, ретроспективний аналіз динаміки е-рецептів на ЛЗ за даними НСЗУ та даними КП ЛОР «Аптека № 1» міста Львова.

Результати дослідження та обговорення

Проведений нами аналіз нормативних вимог щодо виписування рецептів та е-рецептів на ЛЗ показав, що існують деякі неузгодженості, зокрема щодо обліку рецептів на паперових та електронних носіях. На нашу думку, необхідно чітко зазначити, що зміни, запроваджені наказом МОЗ України від 04. 10. 2018 р. № 1819, чинні лише для електронних рецептів, які обліковують медичні інформаційні системи лікувально-профілактичних закладів. Для паперових рецептів Ф-1 до повного переходу на електронне виписування, на нашу думку, доцільно залишити чинними вимоги щодо оформлення наказу МОЗ України від 05. 07. 2005 р. № 360 зі змінами і доповненнями [7, 8]. Щодо організаційних аспектів виписування е-рецептів слід звернути увагу, зокрема, на мову та допустиму наявність торгової назви після міжнародної непатентованої для облікових ЛЗ. Оскільки п. 11 наказу МОЗ № 1819 передбачає виписування рецептів латинською, англійською, українською мовою за міжнародною непатентованою назвою, доцільно виписувати ЛЗ лише латинською мовою, як це прийнято у країнах ЄС.

На нашу думку, перспективним етапом розвитку програми мало б бути розширення списку е-виписування ліків на предметно-кількісному обліку (ПКО) та ЛЗ для лікувально-профілактичних закладів, що закуповують за бюджетні кошти.

В Україні за функціонування е-рецептів відповідальна НСЗУ, яка провела підключення програми [6]. Слід зазначити, що з 01 квітня 2019 р. на рівні областей спостерігалися певні відмінності у готовності до е-виписування і відпуску е-рецептів. Так, у Львівській області 01 квітня 2019 р. відпустили перші е-рецепти лише дві аптеки: КП ЛОР «Аптека № 1» та ТЗОВ «Аптека № 44» міста Львова. Інші аптеки міста Львова та аптечні заклади Львівській області долучилися до відпуску е-рецептів протягом двох наступних тижнів.

Запровадження е-виписування потребувало кваліфікованих провізорів, які володіють комп'ютером на певному рівні, тому аптеки, які бажали взяти участь у програмі, провели тренінги для своїх працівників, щоб почати роботу за цією програмою з 01 квітня 2019 р.

Позитивно, що на сайті НСЗУ систематично оприлюднюється і оновлюється інформація щодо аптечних закладів, виписаних е-рецептів, відпущених ліків та кате-

горій пацієнтів, які отримують ЛЗ за відшкодуванням. Нами проведено аналіз даних про виписані та відпущені е-рецепти за областями, зокрема у Львівській області, порівняно з середнім показником по Україні.

Львівська область є серед лідерів за електронним виписуванням. За перше півріччя функціонування урядової програми кількість відпущених е-рецептів щодо виписаних е-рецептів збільшилась у 2,9 раза – із 29% зросла до 85%. Слід зазначити, що показник по Львівській області стабільно вищий від середнього по Україні (табл. 1). Так, за перші 10 днів квітня 2019 р. – при запуску програми було виписано 19 681 та відпущено 5 854 е-рецептів, що становило 29,74% у Львівській області, загалом по Україні відповідно 250 397 виписаних і 71 821 (28,68%) відпущених рецептів. Тобто, при впровадженні е-системи реальний відпуск з аптек був ще на низькому рівні. Проте уже станом на 15 травня 2019 р. питома вага відпущених е-рецептів становила 76,05% у Львівській області та 71,80% в Україні, тобто е-відпуск ліків у програмі «Доступні ліки» запрацював на високому рівні завдяки спільній наполегливій роботі НСЗУ та аптек, які підключилися у цю е-систему.

Т а б л и ц я 1

Кількість та питома вага відпущених е-рецептів по Україні та Львівській області

На дату	Львівська обл.		Україна	
	тис. е-рецептів	%	тис. е-рецептів	%
10. 04. 2019	5,85	29,74	71,82	28,68
15. 05. 2019	95,6	76,05	1 324,0	71,80
15. 06. 2019	155,7	79,97	2 322,8	77,72
05. 10. 2019	385,8	84,11	6 013,7	83,05
05. 11. 2019	444,3	85,33	6 953,4	83,95
10. 12. 2019	536,9	85,76	8 460,0	84,48
28. 12. 2019	584,3	86,17	9 226,8	84,94

Нами проаналізовано динаміку співвідношення кількості відпущених до виписаних е-рецептів по Україні та Львівській області за 1, 3, 6, 9 місяців, що наведено на рис. 1.

Рис. 1. Динаміка зростання кількості виписаних і відпущених електронних рецептів по Україні та Львівській області

Як свідчать дані рис. 1, спостерігається позитивна динаміка росту виписаних і відпущених е-рецептів ЛЗ у Львівській області та в Україні протягом дії програми, що підтверджує її ефективне впровадження [6].

У структурі е-рецептів за захворюваннями, зафіксованими в програмі для відшкодування вартості ліків, основна маса в Україні припадає на серцево-судинні, залежно від області від 76% до 84%, зокрема у Львівській області 80% виписаних е-рецептів, що становить 543,5 тис. рецептів. Станом на грудень 2019 р. питома вага відпущених е-рецептів за захворюваннями розподіляється таким чином (табл. 2):

Т а б л и ц я 2

**Кількість відпущених е-рецептів за захворюваннями*
по Україні та Львівській області**

Захворювання	Львівська обл.		Україна	
	е-рецептів	%	е-рецептів	%
Серцево-судинні	543 464	80,14	8 727 426	80,34
Діабет 2 типу	111 573	16,46	1 812 086	16,68
Бронхіальна астма	23 097	3,40	323 195	2,98

П р и м і т к а : * – захворювання за урядовою програмою відшкодування «Доступні ліки».

Нами визначено показники забезпеченості е-рецептами когорти пацієнтів віком старших 65 років (65+) у розрізі зазначених захворювань. Із соціальної перспективи, програма «Доступні ліки» забезпечує в основному фармакотерапію хворих на серцево-судинні захворювання віком 65+ років, оскільки такі пацієнти в 2 рази більше отримали ЛЗ за цією програмою порівняно з когортою пацієнтів віком 40–64 роки. Для хворих на діабет 2 типу е-відпуск ОЛЗ є в 1,5 раза більший для пацієнтів 65+ років, ніж для людей працездатного віку 40–64 роки. Проте для хворих з бронхіальною астмою е-відпуск ОЛЗ є практично однаковим: тобто пацієнти 65+ років та люди працездатного віку 40–64 роки отримали однакову кількість е-призначень. Таким чином, можна констатувати, що е-рецепти найчастіше виписували для пацієнтів віком старших 65 років із серцево-судинними захворюваннями. Результати аналізу е-призначень за віковою структурою пацієнтів наведено у табл. 3.

Т а б л и ц я 3

**Кількість відпущених е-рецептів за нозологіями та віковими групами
по Україні та Львівській області (тис.)**

Регіон	Серцево-судинні		Діабет II типу		Бронхіальна астма	
	40–64 роки	65+ років	40–64 роки	65+ років	40–64 роки	65+ років
Львівська обл.	138,9	274,4	33,3	51,6	7,4	7,04
Україна	2 261,2	4 324,9	546,7	839,3	108,0	101,8

Нами проаналізовано частоту е-призначень ЛЗ за МНН у розрізі міста Львова та Львівської області порівняно з Україною за даними НСЗУ станом на грудень 2019 р. (табл. 4).

**Структура чільних 10 е-призначень лікарських засобів за
МНН в Україні та в Львівській області**

№ з/п	Україна		м. Львів		Львівська обл.	
	назва ЛЗ	%	назва ЛЗ	%	назва ЛЗ	%
1	Бісопролол	16,64	Клопідогрель	17,79	Клопідогрель	20,57
2	Клопідогрель	15,09	Еналаприл	15,35	Бісопролол	16,08
3	Еналаприл	14,81	Амлодипін	13,95	Амлодипін	15,78
4	Амлодипін	14,25	Бісопролол	13,64	Симвастатин	11,46
5	Симвастатин	10,32	Симвастатин	10,86	Лозартан	10,74
6	Лозартан	10,17	Лозартан	9,50	Спіронолактон	8,26
7	Спіронолактон	7,67	Карведилол	7,02	Карведилол	7,60
8	Карведилол	5,72	Спіронолактон	6,19	Гідрохлортіазид	4,15
9	Гідрохлортіазид	2,87	Гідрохлортіазид	3,63	Дигоксин	2,79
10	Аміодарон	2,45	Дигоксин	2,06	Аміодарон	2,56

Як свідчать дані табл. 4, в Україні найбільша питома вага е-рецептів припадає на препарат бісопролол з групи бета-блокаторів, хоч у місті Львові він займає лише 4 позицію за е-призначенням, натомість у Львові і Львівській області лідером є препарат клопідогрель з групи антиагрегантів [4]. Також у Львові і Львівській області у топ-10 входить препарат дигоксин, хоч по Україні такої тенденції немає.

Аналіз електронних звітів КП ЛОР «Аптека № 1» міста Львова показав, що кількість відпущених е-рецептів для пацієнтів, які звернулися у цю аптеку, була найвища у перші два місяці програми - понад 800 е-рецептів, а за серпень-грудень 2019 р. стала в межах 457–546 е-рецептів, оскільки багато аптек міста Львова беруть участь у програмі «Доступні ліки». Кількість торгових назв ЛЗ, які відпущено в програмі за е-рецептами, становить 115–162 найменування, що подано на рис. 2.

Рис. 2. Дані кількості е-рецептів та торгових назв ЛЗ, відпущених у програмі «Доступні ліки» із КП ЛОР «Аптека № 1» міста Львова

Отже, станом на кінець 2019 р. НСЗУ інформувала, що лікарями первинної ланки для хворих на серцево-судинні захворювання, діабет 2 типу та бронхіальну астму було виписано 10,86 млн. е-рецептів, з яких 9,23 млн. (84,94%) були відпущені в аптеках, що свідчить про значне досягнення у впровадженні е-системи виписування та відпуску з аптек та забезпечення доступності ОЛЗ для амбулаторних хворих.

За даними НСЗУ вже понад 7 700 аптек приєдналися до урядової програми «Доступні ліки» (приблизно 35% від загальної кількості аптек в Україні). Щодо фізичної/територіальної доступності, то аптеки, які підключено до програми «Доступні ліки», в яких пацієнти можуть отримати необхідні ліки, знаходяться в радіусі 7 км [6].

За програмою «Доступні ліки» було охоплено 1,77 млн. пацієнтів; у середньому щодня лікарі виписують пацієнтам понад 50 тис. е-рецептів, що підтверджує доцільність та соціальну значимість функціонування е-програми «Доступні ліки» на рівні європейських. Позитивно, що Львівська область активно впровадила е-рецепти і за даними НСЗУ 43% аптек області підключено до цієї системи і відпускають е-рецепти, що є вищим, ніж у середньому по Україні – 35%.

Висновки

1. Встановлено позитивну динаміку росту виписаних і відпущених електронних рецептів на ОЛЗ із 29% до 85%, що свідчить про ефективне впровадження е-рецепта завдяки активній співпраці НСЗУ та аптек.

2. Виявлено відмінності в е-призначеннях на ЛЗ за МНН на рівні міста Львова і Львівської області порівняно з середніми даними по Україні.

3. Визначено, що у програмі «Доступні ліки» е-рецепти виписували для пацієнтів віком старших 65 років із серцево-судинними захворюваннями в 1,9–2 рази більше, ніж для осіб віком 40–64 роки.

4. Показано, що е-виписування збільшує доступність для пацієнтів до медикаментозної допомоги, оскільки станом на кінець 2019 р. за програмою «Доступні ліки» було охоплено 1,77 млн. пацієнтів та виписано 10,86 млн. е-рецептів, з яких 9,23 млн. (84,94%) було відпущено з аптек.

5. Враховуючи переваги електронних рецептів, скорочення кількості помилок, часу, обліку, моніторингу призначень, перспективним є розширення переліку препаратів, у т. ч. тих, які закупаються за бюджетні кошти або є на ПКО, для оптимізації фармацевтичної допомоги населенню.

Список використаної літератури

1. Резолюція A72/A_CONF/2. – Режим доступу: https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA72/A72_ACONF2Rev1.pdf

2. Оцінка Програми «Доступні ліки» в Україні, Євробюро ВООЗ. – Режим доступу: <https://apps.who.int/medicinedocs/documents/s23690en/s23690en.pdf>

3. Гуз В. С., Заліська О. М. Аналіз динаміки асортименту лікарських засобів у програмі «Доступні ліки» для лікування серцево-судинних захворювань // Фармац. журн. – 2019. – № 3. – С. 21–30. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.3.19.03>

4. Костюк І. А. Аналіз динаміки асортименту лікарських засобів для фармакотерапії бронхіальної астми у програмі «Доступні ліки» // Фармац. журн. – 2019. – Т. 74, № 5. – С. 12–19. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.5.19.02>

5. Стадник О. М., Блавацька О. Б. Вимоги до медичної інформаційної системи з позиції лікувального закладу // Мед. інформатика та інженерія. – 2013. – № 3. – С. 77–79. <https://doi.org/10.11603/mie.1996-1960.2013.3.1794>

6. Національна Служба Здоров'я України (НСЗУ). – Режим доступу: <https://nszu.gov.ua/>

7. Наказ МОЗ № 1819 від 04. 10. 2018 р. Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 19 липня 2005 року № 360. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-05>

8. Наказ МОЗ № 360 від 19. 07. 2005 р. Про затвердження Правил виписування рецептів на лікарські

засоби і виробу медичного призначення, Порядку відпуску лікарських засобів і виробів медичного призначення з аптек та їх структурних підрозділів, Інструкції про порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1300-18>

References

1. Rezoliutsiia A72/A_CONF/2. – Rezhyim dostupu: https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA72/A72_ACONF2Rev1.pdf
2. Otsinka Prohramy «Dostupni liky» v Ukraini, Yevro biuro VOOZ. – Rezhyim dostupu: <https://apps.who.int/medicinedocs/documents/s23690en/s23690en.pdf>
3. Huz V. S., Zaliska O. M. Analiz dynamiky asortymentu likarskykh zasobiv u prohrami «Dostupni liky» dlia likuvannia sertsevo-sudynnykh zakhvoriuvan // Farmats. zh. – 2019. – № 3. – S. 21–30. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.3.19.03>
4. Kostiuk I. A. Analiz dynamiky asortymentu likarskykh zasobiv dlia farmakoterapii bronkhialnoi astmy u prohrami «Dostupni liky» // Farmats. zh. – 2019. – T. 74, № 5. – S. 12–19. <https://doi.org/10.32352/0367-3057.5.19.02>
5. Stadnyk O. M., Blavatska O. B. Vymohy do medychnoi informatsiinoi systemy z pozytsii likuvalnoho zakladu // Med. informatyka ta inzheneriia. – 2013. – № 3. – S. 77–79. <https://doi.org/10.11603/mie.1996-1960.2013.3.1794>
6. Natsionalna Sluzhba Zdorovia Ukrainy (NSZU). – Rezhyim dostupu: <https://nszu.gov.ua/>
7. Nakaz MOZ № 1819 vid 04. 10. 2018 r. Pro vnesennia zmin do nakazu Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 19 lypnia 2005 roku № 360. – Rezhyim dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-05>
8. Nakaz MOZ № 360 vid 19. 07. 2005 r. Pro zatverdzhennia Pravyl vypysuvannia retseptiv na likarski zasoby i vyroby medychnoho pryznachennia, Poriadku vidpusku likarskykh zasobiv i vyrobiv medychnoho pryznachennia z aptek ta yikh strukturnykh pidrozdiliv, Instruksii pro poriadok zberihannia, obliku ta znyshchennia retsepturnykh blankiv. – Rezhyim dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1300-18>

Надійшла до редакції 28 січня 2020 р.

Прийнято до друку 28 лютого 2020 р.

О. Б. Блавацька¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6291-7602>),

О. М. Заліська¹ (<https://orcid.org/0000-0003-1845-7909>),

Я. О. Гриньків¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6977-6136>),

Г. О. Сосновська²

¹Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького

²КП ЛОР «Аптека № 1», м. Львів

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ ПРОГРАМИ «ДОСТУПНІ ЛІКИ» В УКРАЇНІ ТА ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Ключові слова: відшкодування вартості, доступні ліки, е-рецепт, е-виписування, е-відпуск ліків, е-здоров'я

А Н О Т А Ц І Я

В Україні з 2017 р. запроваджено урядову програму «Доступні ліки» для хворих на серцево-судинні захворювання, діабет 2 типу та бронхіальну астму, в якій відшкодовують основні лікарські засоби для амбулаторних хворих. Із квітня 2019 р. запроваджено електронні рецепти на програму «Доступні ліки».

Метою цього дослідження було проаналізувати і порівняти розвиток урядової програми відшкодування вартості ліків, зокрема динаміку кількості виписаних і відпущених електронних рецептів на лікарські засоби у програмі «Доступні ліки» за 2019 р., як загалом по Україні, так і на рівні м. Львова і Львівської області.

Для досліджень і аналізу нами було взято статистичні дані Національної Служби Здоров'я України щодо кількості електронних рецептів на лікарські засоби у програмі «Доступні ліки» та аптечних закладах, задіяних у програмі, за певні періоди з квітня по грудень 2019 р. у цілому по Україні та на рівні м. Львова і Львівської області. Нами використано інформаційний, порівняльний методи дослідження та метод ретроспективного аналізу динаміки виписаних і відпущених е-рецептів на лікарські засоби.

Результати дослідження показали, що Львівська область стабільно є серед лідерів е-відпуску ліків. Е-рецепти найчастіше виписували для пацієнтів віком старших 65 років з серцево-судинними захворюваннями. Виявлено відмінності в е-призначеннях на лікарські засоби за МНН на рівні міста Львова і Львівської області порівняно з середніми даними по Україні. Показано, що е-виписування збільшує доступність для пацієнтів до медикаментозної допомоги, оскільки станом на кінець 2019 р.

за програмою «Доступні ліки» було охоплено 1,77 млн. пацієнтів та виписано 10,86 млн. е-рецептів, з яких 9,23 млн. (84,94%) було відпущено з аптек. Львівська область активно впровадила е-рецепти і за даними Національної Служби Здоров'я України 43% аптек області підключено до цієї системи і відпускають е-рецепти, що є вищим, ніж середній показник по Україні – 35%. Позитивна динаміка росту виписаних і відпущених електронних рецептів на основні лікарські засоби з 29% до 85% свідчить про ефективне впровадження е-рецепта в Україні та підтверджує ефективний розвиток програми відшкодування вартості ліків.

Враховуючи переваги електронних рецептів, скорочення кількості помилок, часу, моніторингу призначень, перспективним є розширення переліку препаратів, у т. ч. тих, які закуповують за бюджетні кошти або є на обліку, для оптимізації фармацевтичної допомоги населенню.

О. Б. Блавацкая¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6291-7602>),

О. Н. Залиская¹ (<https://orcid.org/0000-0003-1845-7909>),

Я. О. Гриньків¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6977-6136>),

Г. О. Сосновская²

¹ Львовский национальный медицинский университет имени Данила Галицкого

² КП Аптека № 1, г. Львов

АНАЛИЗ ДИНАМИКИ РАЗВИТИЯ ПРОГРАММЫ «ДОСТУПНЫЕ ЛЕКАРСТВА» В УКРАИНЕ И ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ

Ключевые слова: возмещение стоимости, доступные лекарства, е-рецепт, е-выписывание, е-отпуск лекарств, е-здоровье

А Н Н О Т А Ц И Я

В Украине с 2017 г. введена правительственная программа «Доступные лекарства» для больных сердечно-сосудистыми заболеваниями, диабетом 2 типа и бронхиальной астмой, в которой возмещают основные лекарственные средства для амбулаторных больных. С апреля 2019 г. введены электронные рецепты на программу «Доступные лекарства».

Целью этого исследования было проанализировать и сравнить развитие правительственной программы возмещения стоимости лекарств, в частности динамику количества выписанных и отпущенных электронных рецептов на лекарственные средства в программе «Доступные лекарства» за 2019 г., как в целом по Украине, так и на уровне города Львова и Львовской области.

Для исследований и анализа нами были взяты статистические данные Национальной Службы Здоровья Украины по количеству электронных рецептов на лекарственные средства в программе «Доступные лекарства» и в аптечных учреждениях, задействованных в программе, за определенные периоды – с апреля по декабрь 2019 г. – в целом по Украине и на уровне города Львова и Львовской области. Нами использованы информационный, сравнительный методы исследования и метод ретроспективного анализа динамики выписанных и отпущенных е-рецептов на лекарственные средства.

Результаты исследования свидетельствуют, что Львовская область стабильно среди лидеров электронного отпуска лекарств. Е-рецепты чаще всего выписывали для пациентов в возрасте старше 65 лет с сердечно-сосудистыми заболеваниями. Выявлены различия в е-назначениях на лекарственные средства по МНН на уровне города Львова и Львовской области по сравнению со средними данными по Украине. Показано, что е-рецепты увеличивают доступность для пациентов медикаментозной помощи, поскольку по состоянию на конец 2019 г. по программе «Доступные лекарства» было охвачено 1,77 млн. пациентов и выписано 10,86 млн. е-рецептов, из которых 9,23 млн. (84,94%) были отпущены из аптек. Львовская область активно внедрила е-рецепты и, по данным Национальной Службы Здоровья Украины, 43% аптек области подключены к этой системе и отпускают е-рецепты, что выше, чем средний показатель по Украине – 35%. Положительная динамика роста выписанных и отпущенных электронных рецептов на основные лекарственные средства с 29% до 85% свидетельствует об эффективном внедрении е-рецепта в Украине и подтверждает эффективное развитие программы возмещения стоимости лекарств.

Учитывая преимущества электронных рецептов, сокращение количества ошибок, времени, мониторинга назначений, перспективным является расширение перечня препаратов, в т. ч. тех, которые покупают за бюджетные средства или на учете, для оптимизации фармацевтической помощи населению.

O. B. Blavatska¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6291-7602>),

O. M. Zaliska¹ (<https://orcid.org/0000-0003-1845-7909>),

Ya. O. Hryniv¹ (<https://orcid.org/0000-0002-6977-6136>),

H. O. Sosnovska²

¹ *Danylo Halytsky Lviv National Medical University*

² *Municipal Enterprise «Apteka № 1», Lviv*

ANALYSIS OF DEVELOPMENT DYNAMICS OF THE PROGRAM «AFFORDABLE MEDICINES» IN UKRAINE AND LVIV REGION

Key words: reimbursement, affordable medicines, e-prescription, e-prescribing, e-health

ABSTRACT

Ukraine has launched a government program «Affordable Medicines» for patients with cardiovascular disease, type 2 diabetes and bronchial asthma in 2017, which reimburses essential medicines for outpatients. Since April 2019, electronic prescriptions for the «Affordable Medicines» program have been introduced.

The purpose of this study was to analyze and compare the development of a government drug reimbursement program, including the dynamics of the number of prescription and dispensed electronic prescriptions for medicinal products in the «Affordable Medicines» program in 2019, both in Ukraine and at the level of Lviv city and Lviv region.

For research and analysis, we have obtained statistics from the National Health Service of Ukraine (NHSU) on the number of e-prescriptions for medicines in the Affordable Medicines program and pharmacy facilities involved in the program over certain periods from April to December 2019 across Ukraine and at the level of Lviv city and Lviv region. We used informative, comparative research methods and a method of retrospective analysis of the dynamics of prescribed and dispensed e-prescriptions for medicines.

The results of the study showed that Lviv region is consistently among the leaders of e-dispensing medicines. E-prescriptions are most commonly prescribed for patients aged over 65 years old with cardiovascular disease. Differences in e-appointments of pharmacies by INN at the level of Lviv city and Lviv region are revealed in comparison with the average data of Ukraine. E-prescribing has been shown to increase access to medication for patients, as at the end of 2019 through the «Affordable Medicines» program, 1.77 million patients were enrolled and 10.86 million e-prescriptions were written out, of which 9.23 million (84.94%) were released from pharmacies. Lviv region has actively implemented e-prescriptions and according to the NHSU 43% of the pharmacies in the region are connected to this system and they issue e-prescriptions, that is higher than the average data in Ukraine of 35%. The positive dynamics of the growth of e-prescriptions written and released of essential drugs from 29% to 85% indicates the effective implementation of the e-prescription in Ukraine and confirms the effective implementation of the drug reimbursement program.

Considering the benefits of electronic prescriptions, reducing the number of errors, time, monitoring appointments, it is promising to expand the list of drugs, including those that are purchased for budgetary or accounting purposes to optimize pharmaceutical assistance to the public.

Електронна адреса для листування з авторами: oksablav@gmail.com

(О. Б. Блавацька)